GEMEENTE HILVERSUM
POSTBUS 9900
1201 GM HILVERSUM

BEZOEKADRES
RAADHUIS
DUDOKPARK 1
TELEFOONNUMMER: 14 035
WWW.HILVERSUM.NL

Aan de gemeenteraad
cc commissieleden
cc pers

DATUM 25 juni 2026
ZAAKNUMMER 1975927
BEHANDELD DOOR H. Visser-Offinga
TELEFOON +31356292004
UW KENMERK -
BIJLAGEN -
BETREFT Beantwoording art.42-vragen fractie D66 geen kind zonder onderwijs

Geachte raadsleden,

Op 27 mei heeft de fractie D66 vragen (hieronder cursief) gesteld op basis van artikel 42 van het Reglement van Orde over geen kind zonder onderwijs. Dit, naar aanleiding van de recente uitspraak van de Hoge raad (april 2026) en de berichtgeving in NH nieuws over zorgelijke signalen uit de regio.
In deze brief worden de vragen beantwoord. De beantwoording is in afstemming met het Regionaal Bureau Leerlingzaken en het samenwerkingsverband Unita tot stand gekomen, vanwege de gezamenlijke verantwoordelijkheid.

Algemeen
De uitvoering van de Leerplichtwet is via een gemeenschappelijke regeling belegd bij de Regio Gooi en Vechtstreek, waar het Regionaal Bureau Leerlingzaken (RBL) namens de gemeenten belast is met de uitvoering van de leerplicht- en kwalificatieplichttaken. Het college blijft echter verantwoordelijk voor de wijze waarop deze taken in mandaat worden uitgevoerd en voor het bewaken van het publieke belang dat ieder kind onderwijs ontvangt. Tegen die achtergrond ziet het college erop toe dat aanvragen voor vrijstelling op grond van artikel 5 onder b van de Leerplichtwet vanaf het nieuwe schooljaar worden afgewezen zodat de uitvoering aansluit bij de actuele wetgeving en jurisprudentie, waarbij het recht van het kind op onderwijs centraal staat.

Vraag: 1. Omvang en zicht op de doelgroep
Kan het college aangeven hoeveel kinderen in Hilversum momenteel een vrijstelling van de leerplicht hebben op grond van artikel 5 onder b (richtingbezwaren) van de Leerplichtwet, en in hoeverre de gemeente zicht heeft op de aard en kwaliteit van het onderwijs dat deze kinderen ontvangen?
Antwoord:

Op dit moment zijn er in Hilversum vijf leerlingen met een vrijstelling artikel 5 onder b van de Leerplichtwet. Dit cijfer heeft betrekking op de meest recente (schooljaar 2024-2025) beschikbare kerngetallen per gemeente van regio Gooi en Vechtstreek. Definitieve cijfers voor het schooljaar 2025-2026 volgen eind 2026. De afgelopen drie jaar stijgt het aantal jaarlijks met 1 leerling.
Regio Gooi en Vechtstreek of gemeenten hebben geen wettelijke bevoegdheid of instrumenten om toezicht te houden op de aard en kwaliteit van het onderwijs dat kinderen met een artikel 5 onder b-vrijstelling (vaak thuisonderwijs) ontvangen. De Onderwijsinspectie houdt in Nederland alleen toezicht op door de overheid erkende en bekostigde (of particuliere B3/B4) scholen. Een vrijstelling heft de inschrijfplicht op een school op. Hierdoor vallen deze kinderen buiten het reguliere onderwijstoezicht. Dit is een landelijk bekend knelpunt, waar diverse belangenorganisaties aandacht voor vragen.

Vraag 2. Toepassing en toetsing van vrijstellingen
Op welke wijze beoordeelt de gemeente momenteel aanvragen en verlengingen van vrijstellingen op grond van richtingbezwaren? Welke informatie moeten ouders aanleveren, en in hoeverre wordt actief getoetst of daadwerkelijk geen passende school binnen redelijke afstand beschikbaar is?
Antwoord:
De uitvoering van de Leerplichtwet is door de gemeente Hilversum gemandateerd aan het RBL Gooi en Vechtstreek. Het college blijft verantwoordelijk voor de uitvoering van deze leerplichtwet en hoe de taken worden uitgevoerd en volgt daarmee ook de ontwikkelingen op het gebied van het recht op onderwijs voor het kind.
Wanneer ouders in een aanvraag of verlenging wensen voor hun kind, moeten zij jaarlijks vóór 1 juli een formele kennisgeving indienen bij de leerplichtambtenaar. Hierbij moeten zij schriftelijk verklaren wat de eigen overtuiging is, en welke overwegende, zwaarwegende bezwaren zij hebben tegen de richting (de fundamentele religieuze of levensbeschouwelijke oriëntatie) van alle scholen binnen redelijke afstand. Meer informatie hierover is beschikbaar op www.rblgv.nl.
Het RBL Gooi en Vechtstreek hanteert de landelijke richtlijnen om te bepalen of ouders wel of niet in aanmerking komen voor een vrijstelling 5 onder b. Wanneer het RBL oordeelt dat de kennisgeving niet aan de wettelijke eisen voldoet, wordt de vrijstelling niet erkend.

Vraag 3. Gevolgen van de uitspraak van de Hoge Raad
Hoe interpreteert het college de uitspraak van de Hoge Raad van april 2026 voor de uitvoering van de leerplicht in Hilversum? Is het college bereid om, in lijn met deze uitspraak, vrijstellingen op grond van richtingbezwaren alleen nog in uitzonderlijke gevallen toe te kennen en actiever te handhaven?
Antwoord:
Het college neemt kennis van de uitspraak van de Hoge Raad van 21 april 2026 en ziet dit als een belangrijke verduidelijking. De Hoge Raad heeft benadrukt dat het recht van kinderen op onderwijs zwaar weegt en dat een beroep op artikel 5 onder b, met name ten aanzien van openbaar onderwijs, slechts onder uitzonderlijke omstandigheden kan slagen. Ook volgt uit de uitspraak dat van overheden een actieve inzet mag worden verwacht bij de handhaving van de Leerplichtwet. Het college beschouwt deze uitspraak als een belangrijke verduidelijking van het juridische kader en heeft daarom samen met het RBL bezien welke gevolgen deze uitspraak

heeft voor de uitvoeringspraktijk en het toezicht op vrijstellingen. Het RBL past het toetsingskader aan op deze jurisprudentie. Bij de beoordeling van nieuwe aanvragen van een vrijstelling artikel 5 onder b van de Leerplichtwet zal dit in de praktijk betekenen dat een beroep op deze vrijstellingsgrond, niet meer zal worden afgegeven en nog slechts onder uitzonderlijke omstandigheden zal kunnen slagen.

Vraag 4. Vergelijking met beleid Den Haag en mogelijke aanscherping
Hoe beoordeelt het college de aanpak van de gemeente Den Haag, waarbij vrijstellingen niet langer worden verlengd en actief wordt ingezet op terugkeer naar school? Ziet het college mogelijkheden om een vergelijkbare aanpak in Hilversum toe te passen, en zo ja, welke stappen zijn daarvoor nodig?
Antwoord:
Het college volgt met belangstelling de ontwikkelingen in andere gemeenten en de wijze waarop zij uitvoering geven aan de recente jurisprudentie. Gemeenten hebben daarbij dezelfde wettelijke kaders, maar kunnen verschillen in de wijze waarop zij uitvoering geven aan begeleiding, toezicht en handhaving. Net als in Den Haag ziet het college erop toe dat ook het RBL de werkwijze aanpast, in lijn met landelijke wet- en regelgeving. In Den Haag is dit per direct gebeurd. In afstemming met het college doet het RBL dit naar aanleiding van de uitspraak van de Hoge Raad vanaf komend schooljaar (2026-2027). Een switch in de maand mei heeft grote impact op kinderen, hun ouders en op het onderwijs en draagt in deze periode weinig bij. RBL benut de komende periode dan ook om de gewijzigde aanpak voor het nieuwe schooljaar vorm te geven en ouders die het betreft hierover actief te informeren. Zie verder ook de beantwoording bij vraag drie.

Vraag 5. Actieve inzet op terugkeer naar onderwijs en toezicht
Welke concrete stappen zet de gemeente om kinderen met een vrijstelling (weer) toe te leiden naar regulier onderwijs? Is het college bereid om – samen met het Regionaal Bureau Leerlingzaken, scholen en ouders – (al dan niet in regionaal verband) actief te werken aan herplaatsing in het onderwijs en beter toezicht te organiseren, zodat geen enkel kind langdurig buiten beeld blijft?
Antwoord:
Naar aanleiding van de uitspraak van de Hoge Raad zal een aantal kinderen dat eerder een vrijstelling had, mogelijk geen verlenging van deze vrijstelling krijgen. Het RBL benut de komende periode om de situatie in kaart te brengen, en een plan van aanpak vorm te geven in samenwerking met onderwijs-, samenwerkingspartners en de samenwerkingsverbanden. Het streven is dat de kinderen die het betreft in het nieuwe schooljaar naar een passende onderwijsplek begeleid worden.
Het college vindt deze aanpak belangrijk omdat ieder kind recht heeft op onderwijs en ontwikkeling. Tegelijkertijd vraagt de overgang van een vrijstellingssituatie naar deelname aan onderwijs om een zorgvuldige voorbereiding, waarbij rekening wordt gehouden met de specifieke omstandigheden en ondersteuningsbehoeften van het kind en het gezin. Door gezamenlijk met onderwijs- en zorgpartners op te trekken, kan worden voorkomen dat kinderen tussen wal en schip raken of opnieuw thuis komen te zitten. Het college acht het van belang dat voor ieder kind een passende en duurzame onderwijsplek wordt gevonden, zodat het recht op onderwijs daadwerkelijk kan worden gerealiseerd.

Vraag 6. Thuiszitters en passend onderwijs
Kan het college inzicht geven in het aantal thuiszitters in Hilversum dat geen onderwijs volgt vanwege een gebrek aan passend aanbod (bijvoorbeeld in het speciaal onderwijs), wachttijden of andere knelpunten? Welke concrete maatregelen neemt de gemeente – samen met samenwerkingsverbanden en scholen – om voor deze groep wél een passende onderwijsplek te realiseren?
Antwoord:
Het RBL heeft inzicht in het aantal leerplichtige leerlingen dat als thuiszitter wordt geregistreerd. Dit zijn leerlingen die vier weken of langer ongeoorloofd geen onderwijs volgen. In Hilversum gaat het in schooljaar 2024–2025 om achttien thuiszitters. In 2023–2024 waren dit zesentwintig, en in 2022–2023 vijfentwintig uit Hilversum.
Daarnaast is een grotere groep leerlingen die geoorloofd thuiszit. Dit komt bijvoorbeeld door ziekte of omdat zij wachten op jeugdhulp, zorg of behandeling. Deze groep is niet eenduidig geregistreerd en daardoor minder goed in beeld. RBL beschikt uitsluitend over gegevens over ongeoorloofd verzuim.

Wachttijden in de jeugdzorg en de behandelketen blijven een belangrijk knelpunt, hierin wordt voortdurend de samenwerking gezocht met de betrokkenen. Ook complexe casuïstiek waarbij onderwijs pas kan starten na behandeling speelt hierin een rol.
De gemeente werkt samen met het RBL, de samenwerkingsverbanden, scholen en jeugdhulp-aanbieders aan een integrale aanpak van langdurig verzuim en thuiszitters. Daarbij wordt ingezet op vroegsignalering en casusafstemming, zodat uitval eerder wordt herkend en sneller kan worden toegewerkt naar een passende onderwijs- of ontwikkelplek. Tegelijkertijd wordt gewerkt aan het verbeteren van het inzicht in de totale doelgroep, inclusief leerlingen die geoorloofd thuiszitten. Dit blijft lastig doordat het ontbreken van een eenduidige wettelijke grondslag voor het structureel registreren van alle vormen van verzuim het bemoeilijkt om deze groep volledig en consistent in beeld te krijgen.

Hopende hiermee uw vragen beantwoord te hebben.

Hoogachtend,

Burgemeester en wethouders van Hilversum,

de gemeentesecretaris,

mr. C.P. Torres Barrera

de burgemeester,

dr. ir. G.M. van den Top